

Opinió

L'escriptora accidental

Literatura de la supervivència

La literatura que es publica en un país en un determinat moment és segurament una bona radiografia de les neurosis d'aquest país. Donant un cop d'ull a les novetats ingents del trimestre literari (continua sent impossible seguir el ritme de publicació), em crida l'atenció l'omnipresència d'un tema: la supervivència. No és una moda. És una necessitat. La fixació temàtica que inunda el mercat és un reflex del nostre estat psicològic col·lectiu.

Podem començar pels llibres més obvis, és a dir, els que transcorren en mons distòpics o apocalíptics que es regeixen per unes normes diferents. Són el retrat de la incertesa terrorífica que vivim davant l'enfonsament del món que coneixem i del fet que no hi ha res on agafar-se. En aquesta categoria, hi podríem ficar llibres com *Unes ganes salvatges de cridar* (Marc Vintró), *La plantilla* (Olga Ravn), *Profecia* (Raül Garrigasait), *Contra el món* (Pere Antoni Pons) i *Solastàlgia* (Ada Castells).

Són cosins germans d'aquests llibres els que ens parlen de com sobreviurem a la guerra o al moment històric. Mentre que els que esmentava més amunt parteixen de situacions fictícies, aquests ens submergeixen en la realitat. En serien bons exemples *L'home dalt del pont* (Günther Anders) i *Una història és una pedra llançada al riu* (Mònica Batet).

Un altre tema recurrent dels últims anys és el de la maternitat, i aquest semestre no n'és una excepció. Per què s'escriu tant sobre la maternitat? Perquè tampoc sabem com sobreviure-hi. Si dic tant és perquè, sense esforçar-m'hi gaire, se m'acuden vuit o deu títols recents. Acceptació, rebuig i negociació de la maternitat, avortament, bones mares vs. males mares, reconeixements i acusacions: ja hem explorat tot el ventall de possibilitats, però és curiós que les dones escriguin tant (massa?) sobre maternitat i els homes escriguin tan poc sobre paternitat, com a molt ens parlen també de la maternitat (un *mansplaining* de manual?). Potser els convindria llegir un assaig

esplèndid que es va publicar fa poc: *La voluntat de canviar*, de bell hooks, o com sobreviure a una certa concepció de la masculinitat. Entre les novetats en aquesta línia trobem *La feina d'una vida* (Rachel Cusk), *Les nostres mares* (Gemma Ruiz) i *Mater* (Martí Domínguez), que també podria caure al sac de les distopies.

No ens falten tampoc relats sobre com sobreviure a la desgràcia, amb *Aterratge* (Eva Piquer); a l'adolescència, que no deixa de ser una desgràcia fixa en la vida de qualsevol, amb *El dia de la balena* (Melcior Comes); i a la família, que és la desgràcia que ens arrossega a tots al psicòleg, amb *L'aigua del llac no és mai dolça* (Giulia Caminito) i *No robaràs* (Josep Girós). Fins i tot podríem llegir *Consum preferent* (Andrea Genovart) i *Dietari sentimental* (Júlia Bacardit) en clau de supervivència a la ciutat o *Vigila amb mi* (Anna Carreras) com una novel·la sobre com sobreviure a la mediocritat. Es fa evident que la vida humana és mala de dur.

Esteve Miralles publicava fa poc un extens article on analitzava l'ansietat com a tendència temàtica en les produccions culturals del 2021, també en literatura. Som al 2023 i la tendència continua. La qües-

tió és com sobreviure a nosaltres mateixos. La salut mental, l'angoixa, la depressió, les trobem en novetats com *Internament* (Mònica Ramoneda), *Eufòria* (Elin Cullhed) i *Les cares* (Tove Ditlevsen). No crec que a curt termini el tema vagi de baixa. Sort que tenim filòsofs com

Byung-Chul Han que periòdicament ens donen pistes per sobreviure eficaçment al capitalisme: la darrera entrega, *Vita contemplativa*, ens vol convèncer de les virtuts de la inactivitat.

Forçant-ho una mica (ho reconec), la supervivència travessa una bona part del que es publica ara mateix a casa nostra: autors d'aquí i de fora, ficció i assaig, novetats i llibres escrits fa dècades que significativament decidim (necessitem?) publicar ara.

Diuen que els somnis són la manera que té el nostre cap de preparar-se per al futur, perquè hi assagem les nostres reaccions, com si fossin una mena d'entrenament per als monstres de la vida real. Se m'acut que la literatura fa exactament el mateix: és allà on assagem el futur i mirem de trobar camins possibles per justificar el nostre optimisme o el nostre pessimisme. I per apaivagar unes pors que no paren de créixer i que cada dia són més impossibles de vèncer. \llcorner

Cagada l'hemus

MARIA RODRÍGUEZ MARINÉ

No focalitzem tant

Per camins sovint inescrutables, els usuaris del català s'enamoren d'una forma poc usual i arraconen la que feien servir fins aleshores. D'exemples n'hi ha un munt. La setmana passada al·ludia al verb *esfondrar* per *ensorrar* o *enfonsar* i, sense moure'ns d'aquest terreny, constatem com la mala construcció ha passat de *posar en perill* a *posar en risc* la població. La llista seria molt llarga. Avui em vull centrar en dos verbs, tot i que, si volgués estar al dia, m'hi hauria de focalitzar. En efecte, estem passant de centrar (els) esforços a focalitzar-los, sobretot en boca dels polítics, que sembla que creguin que focalitzant fan més i millor. I el seu exemple l'acaben imitant molts dels que fan un ús públic de la llengua, fins al punt que aquest verb tan recent i poc discret ens acaba enfarfegant. Però això no l'atura, i és probable que a les escoles alguns docents ja no demanin als infants que centrin l'atenció en alguna cosa, sinó que l'hi focalitzin, i que un terme que fa uns anys era poc més que un tecnicisme de la física continuï desplaçant la manera genuïna i general de dir el mateix.

Amb el diccionari a la mà, no se'l pot atacar. Si bé el *Fabra*, el *DCVB* o el *Coromines* ni tan sols l'entren, el *DIEC* i el *DNV* ja el defineixen com "centrar l'atenció en un tema". I el mateix fan, des de fa uns anys, els diccionaris castellans. Tot plegat ens remet al sospitós habitual: l'anglès. Certament, tot i que la llengua franca mundial té *to centre (on)* i *to focus (on)*, la segona forma domina àmpliament. En anglès també existeix *to focalize* però és molt poc usat. El seu lleuger (bisíl·lab) *to focus* esdevé el nostre pesant (tetrasíl·lab) *focalitzar*, i això tenint com tenim *centrar*. De moment, la norma només ens deixa focalitzar en un tema però res no garanteix –de fet, ja ho llegeixo– que un tema acabi focalitzant un debat en lloc de centrar-lo, que ara és l'única manera correcta de dir-ho. Resumint: alguns usos de *focalitzar* no són incorrectes però si ens centrem (si posem al centre la nostra llengua) evitarem abusar-ne. \llcorner

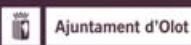
Carlota Gurt

PÀNIC,
LITERATURA I POR

MOT, FESTIVAL
DE LITERATURA
GIRONA_OLOT

DEL 16 AL 25
DE MARÇ DE
2023

Organitzen:

festivalmot.cat